

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középuteza, Stein J. könyvkereskedése.

Szerkesztői szállítás:

belső-szénuteza 131. szám.

Hirdetési ár: 6 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) J. Haasensteint és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Posten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsplatz Nr. 60.)

Nyitottévi cikkek sora után 20 kr. előleg befizetés mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton reggel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Eredeti távsürgönyök.

Feladatott Posten nov. 20-kán este 7 óra 40 p.

Érkezett Kolozsvárra nov. 20-kán este 9 óra 5 p.

**A magyar delegáció első ülés-
szakában nyilvánult óhajítások a kö-
zös budget szerkesztésekor kiváló
figyelembe vétettek.**

**A központi bizottmány elfogadta
az unic-törvényjavaslatot.**

**A képviselőházban Simai több
tagtársával határozati javaslatot ter-
jesztett elő az iránt, hogy a Király-
hágón tuli hid- és útvámok 1869
január elsőjén megszüntessenek.**

A czimkérdés.

(S.) A balközép utóbbi pronunciamen-
tőjára nézve két nézet jutott volt érvényre.

Egyik az volt, hogy a balközép oly
célból lépett ki a delegációból, hogy a „Hon-
és „Hazánk” töredékei közt létrejött szaka-
dást megszüntetvén, s a meglazult egyetér-
tést valamikép összefűzőlve, egyesített
erővel jelenhessék meg a küzdőterén a kü-
szöbön álló választások alkalmával.

Ebben a felfogásban általában, minden
pesti tudósítás megegyezett, s ezt az illető
pártközlönyök sem tagadták, sőt fennhangon
kiáltották, hogy e lépés akkora erőt kölcsö-
nöz partjuknak, mikép már most biztos
győzelemre számíthat.

A másik nézet az vala, s ezzel szintén
a balközép maga dicsekedett, hogy ama de-
monstrációval öt világrészre szóló nagy dol-
got cselekedett, s azzal, minden kisebbsége
daczára, tagadhatlan parlamenti diadalt vi-
vott ki.

Amde nem sokáig tarthatott a balközép
diadalmamora. A harszó dicőség görögütze
az önelégültség önmagának nyújtott tömjén-
fűstével együtt csakhamar el- és szétfoszlott.

Alig jelenté ki a balközép kilépését a
delegációból nov. 11-kén, ugyane hó 14-kén
már egyszerre, egyetlen tollvonás
tönkre veri, elvonja ama kilépés alól még a
plausibilitás utolsó, látszólagos argumentu-
mát is, jelölve annak, hogy a midőn a bal-
közép a delegációból visszavonult, az ok már
nem létezett, a melylyel eljárását igazolhatni
vélte.

A hivatalos lapok meghozták ő Felsége
nov. 14-ki kéziratát, mely a czimkérdést a
balközép követelésén messze túlmenőleg nem-
csak a közös miniszteriumra, hanem
ő Felsége legmagasabb személyére nézve
is végleg rendezi, s ezáltal nemcsak azon
aggóalmat elenyészteti, melyet az öszsbiro-
dalmi vágyakat rejtő s a törvényesen meg-
állapított dualismust, Magyarország köz-
jogi állását s a lajthántúli részszelet szem-
ben őt illető egyenjogú tekintélyét veszélyez-
tető „birodalmi miniszteri” czim kelthetett
volna, hanem Magyarországnak a külföld
előtti rendszeres képviseltetését is biztosítja.

Hogy a balközép veresége nagy és el-
határozó volt, tanúsítja közlőnyeinek zavara
s kapkodása is, melylyel a megveretést
palástolni, a visszavonulást fedezni igyekeznek.

A „Hazánk” ugyan a retirada köz-
ben sem átal azzal dicsekedni, hogy e kér-
désnek megoldása illetőleg a kivívott ered-
mény egyedül „az ellenzék szilárd, ha-
zafias magatartásának köszönhető.”

A phrazis elég cifra, elég csillogó, sőt
port is képes az értelmetlen tömeg szemébe
hinteni; de, hogy miként lehessen „az ellen-
zék szilárd és hazafias magatartásának kö-
szönni,” oly eredményt, mely filius ante pa-
trem gyanánt már el volt akkor határozva,
midőn a balközép „szilárd és hazafias maga-
tartását” megkezdte, azt csak a „Hazánk”
tudná megmagyarázni.

De nem is hiszszük, hogy a „Hazánk”
maga komolyan higgye a mit e részben mond,
bárha olvasóival el akarná hitetni, mert ha
csakugyan hinné, rögtön megegyeztetné lap-
társának, a „Hon”-nak, e tárgybani nyilat-
kozata által.

A „Hon” ugyanis szemére veti gróf

Andrássynak: „hogy tudva az elhatározó
lépés közelségét, bírva a pozitív vá-
laszszal, mely minden kétkedést el-
oszlalt,” e vitát a képviselőházban mégis
lefolyni engedte.

Jókay tehát elismeri, hogy a czimké-
rdésben megjelent legf. elhatározás „minden
kétkedést eloszlalt,” hogy az, midőn
a balközép a ráfogott törvénysértést kilépés-
nek ürügyül felhasználta, már létrejött volt
és így legkisebb ok sem volt arra a nagy
hühhóra, melyet színre hozni jónak láttak.

Az egyik azzal kérkedik, hogy „ő csinálta,
a másik neki ront, korholja a minisz-
terelnököket, hogy ha tudta, miért nem mondta,
miért engedte, hogy amaz épületes ország-
gyűlési jelenet lefolyjon; miért ültette fel
a balközépet, mintha a miniszter dolga lenne
megvívni az ellenzékét, nehogy magát compro-
mittálja.

Csak vallja meg a balközép, hogy ret-
tenetes „fiasco”-t csinált, s hogy úgy járt,
mint az egykori tudományos expedíció az
északi sark körüli útjában, midőn nyilsebes-
séggel ügettek samojéd kutyák által vont
szánjaikban, azt hívén: hogy haladnak;
azonban felsütött a nap, a sűrű köd elosz-
lott, s kitűnt, hogy az egy magánosan úszó
jég tábla, melyen oly hűvvel előre törtetek.

Ily magára álló, a korteskedés hullá-
main hanykódó jégtábla az is, melyen a
balközép s általában az egész ellenzék ver-
senyfutását folytatja.

Avagy e vereség után is hisznek diver-
siójuk sikerében s a hirdetett diadal közél-
ségében?

Összmunicipium

Tízteszen foglalkoztunk volt a brassóvidéki
kérvénnyel; most a „Kron. Ztg” erre vonatkozó
megjegyzéseit szellőztetjük, a mennyiben minket
érdekelnek.

A brassói lap szerint a „Kol. Közl.” igen
nagy fontosságot tulajdonít ama kérvénnynek. A
szászöld legértelmesebb férfai gondolkodó
polgártársaik tetszésnyilvánításaival találkoznak, mi-
dőn az „összmunicipiumhoz” ragaszkodnak;
ámde azt sem óhajtják, hogy ez összhelyhatóság
kerületei olykép korlátoztassanak és gyámkodás
alatt tartassanak, mint a megyék járásai; csak
azt akarják a municipium központján egyesíteni
a mi valóban „közös,” a kerületi hatóságokra
bizván saját belügyeik elintézését. Végül azt is
fölemli a „Kronst. Ztg” cikkírója, hogy a me-
gyéknek kellene a királyföldről példát
venni járásaik önálló berendezését il-
letőleg.

Az ilyen okoskodás csakugyan papir oszlo-
pokra van építve. A „Kr. Ztg” cikkírója helyes-
lőleg szól azon mai napság elavult elmélet mel-
lett, hogy önálló törvényhatóságok és kir-
vások egyszerű járási jelleget vegyenek fel,
míg a megyéken önálló járásokat kívánna
szerveztetni a királyföldi municipiumok mintájára;
ez a logica megfoghatlan: az önálló törvényha-
tóságokból, mint egyszerű alkatrészekből akarná a
képzelt összhelyhatóságot megalkotni — míg
másfelől a létező municipiumokat óhajta járási
elemekre szétagolni: — egyszerre túlzó tömö-
ritést és gondolatlan feldarabolást sür-
get, természetesen amatt, a „nemzeti terület”
névében, magának követeli, — emezt, a jó
akarat jeléül, nekünk ajándékozni. Köszönjük a
jó tanácsot, nem élünk vele.

Némileg mi is tanulmányoztuk az erdélyi ré-
szek történelmét, közjogát, rendi, nemzeti és tör-
vényhatósági viszonyait, de alapot sehol sem ta-
láltunk arra, hogy a királyföld törvényha-
tóságait valaki „összhelyhatóság”-gá ke-
resztelhesse, s ezért ismételve hangsúlyoz-
zuk, hogy ez „összmunicipium” eddig csak
képzeltben létezik, s így az ahoz való ra-
gaszkodás érthetetlen törekvés.

1848 előtt a municipiumok legfőbb joga
az volt, hogy köveitekből alakult a törvényhozás
egyik factora, az országgyűlés. Láttuk-e valaha va-
lakit az erdélyi országgyűléseken a királyföldi
„összmunicipium” követőit? hallott és ol-
vasott-e valaki ezek beszédéről, nyilatkozatairól,
szavazatáról? Nem. Mert az országgyűlési
követeket a 11 királyföldi törvényható-
ság választá és utasítá, ezek valának a mu-
nicipiumok, amarról hallgat az írás.

Avagy közgazgatási tekintetben „össz-

municipium”-nak küldé-e a legfőbb kormány-
közég rendeleteit (t. i. a nem sokára néhaivá vá-
landó főkörmányszék) és nem az egyes tör-
vényhatóságoknak? Bizony maig is ezek
kel érintkeznek, ezeket nézi a közigazgatás moz-
gató kerekének és nem kutat valami öszmu-
nicipium-féle után.

Azután, igazságszolgáltatási szempont-
ból is nemde néhány pár hét alatt eligazítható
transmittált peren kívül, a királyföldi törvényha-
tóságok peres ügyei is egyenesen a főkörmán-
szék, mint legfőbb — illetőleg teljes illetékességi
másodbíróshoz felebbezték.

Igy állva a dolgok t. i. a 11 királyföldi
törvényhatóság mindegyike bírva a teljes
önállás attributumait, az „összmunicipium-
ról” szóló bizonyítást be kell várunk, addig
lehet az szép eszmény, de annál több semmi
esetre sem.

Lapszemle.

A „Sieb. Blatt.” rámutat az abszolút kormány
viszszas eljárására, mely az erdélyi országrész köz-
gazdasági fejlődését gátolta s a vasutakat is csak
katonai szempontból tervelte, méltányolta; reméli,
hogy a magy. kormány és parlament abban is megteszi
az idővs kezdeményezést, hogy a kereskedelem, ipar
gazdaságot lendületet nyerjen s vasutak és kötüvo-
nalok kiépítése, töke és társulás által az ország
anyagi és szellemi java gyarapodásnak induljon.

A „Gaz.” következő megjegyzéssel kíséri az
unio részleteiről szóló törvényjavaslatot: Ki és ho-
gyan készíti e javaslatot és mi lesz belőle, meg-
látjuk; csak annyit jegyzünk meg, hogy a román
nevet kifejeztették a javaslatból, mintha
nem is lennének románok Erdélyben! — A jó
akarat bizonyítéka ez!

Bizony a „Foeder.” nyomdokait taposó „Gaz.”
nak nincs egyetlen száma, mely ne tanúsítaná azt,
hogy a románokat álmadozásra szeretné
kárhoztatni; már pedig e közben elfogy az örökség,
megszaporodik a kaputos proletáriá-
tus — és mi lesz azután, ha az óhajtott nép-
vándorlás el találma maradni — ad calendae grae-
cas?!!

Deák Ferencznek

a képviselőház nov. 9-diki ülésében tartott
beszéde.

T. ház! (Halljuk, halljuk. Elnök owenget.)
Legelőször is arra teszek észrevételt, mit az előt-
tem szövezt érdemes képviselő úr felhozott, hogy
mi helytelenül állított, miszerint az indítvány sulya
arra volna fektetve, hogy a közös miniszterium
magát birodalmi miniszteriumnak nevezi. Így értet-
tem legalább szavait.

Hogy erre fekteti a fősúlyt az indítvány, azt
minden szava mutatja. (Helyeslés jobbról.) A túl-
oldalon előttem szövezt valamennyi t. képviselő úr
azt állította, hogy midőn a közös miniszterium ma-
gát birodalmi miniszteriumnak nevezé, törvényt sér-
tett. Ha csakugyan törvényt sértett, törvény szerint
felelős és felelősségre vonása éppen a delegatio
feladata lett volna. (Élénk helyeslés.)

Világosan mondja a törvény: A mi a közös
miniszterium felelősségét s annak módját illeti,
mindenik bizottságnak jogában leend oly esetekben,
midőn az alkotmányos törvények megsértése miatt
szükségesnek látja, a közös miniszteriumnak vagy
a miniszterium egyes tagjának perbe fogatását in-
dítványozni s ezen indítványt írásban, a másik bi-
zottsággal közölni.

Már most igaz az, hogy a közös miniszterium
megsértette a törvényt akkor, mikor közös minisz-
terium helyett birodalmi miniszteriumnak nevezte
magát, kötelessége lett volna Magyarország dele-
gatiójának a perbefogást indítványozni és azt a
másik delegációval közölni. (Hosszan tartó élénk
helyeslés.) Tette-e ezt a delegatio? Nem tette. (Élénk
helyeslés.)

És ha nem tette, azért nem tette-e, mert a
többség más véleményben volt, de legalább in-
dítványozta-e azt a kisebbség? Elvetettette-e in-
dítványa a többség által? (Élénk helyeslés a középben.)

Nem. Hanem mind a többség, mind a kiseb-
bség megnyugodott a miniszter válaszában. Mert ha
abban meg nem nyugodt volna, ha az ország al-
kotmányos törvényeit megsértve látta volna, tovább-
ra is éppen az ő köréhez tartozott volna, perbe-
fogást indítványozni. A törvény világosan azt mon-
dja, hogy a közös miniszterium feleletre vonását,
midőn annak helye van, akármelyik delegatio in-
dítványozhatja, de indítványát a másikkal köteles
közölni.

De nem azt vetem én bárkinek szemére, hogy
azt a delegatióban nem tette, nem azt mondom,
hogy Ghiczy Kálmán képv. úr, mert akkor máskép
beszélt, és most máskép beszél, helytelenül csele-
kedett, hanem azt mondom, hogy én annak a Ghi-
czy Kálmánnak véleményét pártolom, ki ott a de-
legatióban beszélt. (Élénk tetszés a középben.)

Egyes embernek, legyen az bármily bölcsesé-
gű, bármily állásu, nem szégyen, sőt kötelessége
véleményét akkor változtatni, mikor első vélemé-
nyének helytelenségéről meg van győződve. Soha
sem fogom Ghiczy Kálmánnak szemére vetni, hogy
más véleményen volt és azt megváltoztatta; hanem
azt teljes joggal mondhatom, hogy az ő két véle-
ménye közül neki ezen második, nekem az ő első
véleménye tetszik jobban. (Élénk tetszés a kö-
zépben.)

Nem mondtam én soha, hogy az ő felszólá-
lásukat gáncsolom, mert az török-szakad politika,
hanem azt mondom, hogy ha a ház az ő indítvá-
nyukat jelen helyzetünkben elfogadná, azt én „tü-
rik-szakad” politikának tekinteném.

Nem állítottam én azt, s azt hiszem, nem is
fogja senki állítani, hogy a czim kérdésében sem-
mi sem fekszik. Igenis igen sok fekszik a czim
kérdésében, mert az ország és az alkotmányos ál-
lás kifejezése egyszersmind a czim is. Igen fontos-
nak tartom azt, hogy ő Felsége, mint valamennyi,
az ő uralkodása alatt álló országok fejedelme, minő
czimet használ. Igen nagyfontosságúnak tartom azt,
hogy ezen, ő Felsége uralkodása alatt álló orszá-
gok és tartományok összessége egyetemesen, diplo-
matica miként nevezetlik. De nem tartom azt nagy-
fontosságúnak, hogy azon” miniszterium, mely a
közös ügyek miniszteriuma, birodalmi miniszterium-
nak nevezi-e magát vagy nem. Azon állást, mit
Ghiczy Kálmán képv. úr mondott, hogy mindaddig,
míg a törvény erről nem határoz, a „birodalom”
anyit tesz, mint „osztrák birodalom”, merőben ta-
gadom. (Helyeslés jobbról.) Mert ez annyit tenne,
akkor az 1867. XII. t.-cz., mikor e szót „biro-
dalom” ismételve használta, mindig osztrák biro-
dalmat értett volna. (Tetszés a középben.) Hogy pedig
ezt nem értette, világosan megmutatják a törvény
szavai, melyeket felolvastam első előadásom alkal-
mával, t. i. különösen a 8. §. így szól: „Ennél-
fogva a birodalom diplomatikai és kereskedelmi
képviseltetése a külföld irányában és a nemzetközi
szerződések tekintetében felmerülő intézkedések
mindkét fél miniszteriumával egyetértésben és azok
beleegyezése mellett a közös külügyminiszter teen-
dőihez tartozik.” Kérdem, a birodalom diplo-
matikai képviseltetése... anyit tesz-e, mint az
osztrák birodalom képviseltetése vagy az alatt ő
Felsége minden országainak és így Magyarorszá-
nak is közös és egyetemes képviseltetéséről szól
azon törvény?

Egyébiránt, a mi némelyeknek azon állítását
illeti, hogy 1848-ban csak kapcsolat volt említve
és nem birodalom, mert egy birodalomnak kapaso-
lat nem szükséges, ezt éppen oly logikával meg-
lehetne fordítani s azt mondani: hogy ha biro-
dalom nincs, minek a kapcsolat? (Derűtlenség.)

Nem azt mondja a törvény, hogy azon kap-
csolat tartassék fenn, melylyel Magyarország a kü-
lön álló birodalomhoz kapcsolatik; hanem azon
kapcsolat, mely a practica sanctioiban az összes
birodalmat összefoglalja.

Fontosságot tulajdonítok én a czim kérdésnek
és ha a közösgyűlés miniszter azt mondotta volna
hivatalos irataiban, hogy ő osztrák birodalmi mi-
niszter, komolyan kifogást tennék ellene; de az
állítás szerint csak azt mondotta: birodalmi minisz-
ter. Már pedig bocsássanak meg, tisztelek, be-
csülök minden meggyőződést, hanem azt soha
sem fogadhatom el, hogy Magyarország önállása,
alkotmánya és ezzel együtt létele veszélyeztetve
legyen az által, ha a közös miniszter magát biro-
dalmi miniszternek nevezi. A fölött, hogy helyes-e
vagy nem a birodalmi miniszter”-nevezete, vitat-
kozni lehet; hanem engem az egész dologban csak
az lep meg, hogy most, az országgyűlésnek utolsó
stadiumában, midőn ugy is annyi aggodalommal
nézünk az idő rövidsége miatt a teendők elé, hogy
mondom, most a közös minisztereknek ezen czime
által a közös miniszteriumnak az első delegatiót
tett nyilatkozata után is annyira veszélyeztetve lát-
ják némelyek az ország önállóságát és független-
ségét, miszerint inkább készek, hogy mig-e czimet
megváltoztatni nem sikerül, ne működjék a delegatio,
habár e miatt lehetetlenné volna is téve a jövő évi
kölségvetésnek ezen országgyűlésen leendő meg-
állapítása.

Azt mondják, hiszen egyezzenek bele, állja-
nak el azon elnevezéstől s akkor majd megszűnik

minden akadály. Ha most, az esztendő közepén volnánk, s még néhány hónap előttünk volna, azt mondanám magam is, hogy ezzel nem kockáztattunk semmit; de az esztendő végén vagyunk s ez a kérdés a legjobb esetben is, legalább egynehány hetet vesz igénybe, a delegációk működését pedig egy pár hétig elhalasztani, s csak aztán fogni a dologhoz, annyit tesz, mint a budgetet meg nem állapítani. (Helyeslés.)

Azt mondja Tisza Kálmán képviselőtársam, hogy ő mindig azon tant hallotta és tartotta, hogy azadó megajánlás joga eszköz az ország jogainak megtartására és kivására, s hogy nem az adó megajánlása a főkötelesség, hanem főkötelesség az ország jogainak s önállóságának megtartása. (Tisza: Nem ezt mondtam!) Ha csak első felét mondta volna, s a másikat nem, akkor nem beszélt volna logice, én pedig Tisza Kálmántól logicus beszédet várok; s innen meg vagyok győződve, hogy igenis így mondta. — Én is azt tartom, hogy az ország jogai megvédésére és fenntartására az adómegajánlás igen fontos eszköz, de azt is tanultam, s követtem is mindig, hogy éppen azért, mert ez annyira éles és erős fegyver, nagyon óvatosan kell azt használni, s hogy éppen azért, mielőtt ezen eszközhöz nyúlva az országgyűlés, meg kell fontolnia, hogy előnyösebb-e, ha ezt a fegyvert használja, vagy nagyobb-e a kár, mit azon fegyver használásával okoz. (Helyeslés.)

És itt áll közöttünk a különbség, hogy a tulsó oldalon levő urak azt hiszik, hogy az által, mert a miniszternek birodalmi miniszter címet használnak — nem osztrák birodalmi, hanem csak birodalmi címet — annyira van veszélyeztetve az ország önállósága és függetlensége, hogy ez sokkal fontosabb mint az, hogy országgyűlés elosztása s mandatumának megszűnése előtt a költségvetést megállapítsa. Ez az ő nézetük; az én nézetem pedig az, hogy akár helyes, akár nem helyes a birodalmi miniszter címnek használata, ebből sokkal kevesebb kár következik, mint a mi következők abból, ha ez az országgyűlés szétmegy a nélkül, hogy a költségvetést megállapítsa. — E részben úgy látszik, alig ha fogjuk egymást capacitálni. — Én csak tiltakoztam olyan ráfogások ellen, a melyeket én nem mondtam. Példának okáért, hogy a címet nem tartom fontosnak. Igenis fontosnak tartom, hanem nem azt, hogy a miniszter itt magát birodalmi miniszternek nevezi-e, vagy nem, vagy legalább nem tartom olyan fontosnak, hogy azt, a mit az indítvány magában foglal, elfogadjam.

Még csak egy megjegyzést vagyok bátorítani. Nagy én tévedtem, vagy Ghiczy Kálmán képviselő úr azt állította, hogy a miniszterelnök úr előadta ugyan, miszerint ő a cím kérdésében működött, de működésének eredményéről nem szólt. Ha tehát ő t. i. Ghiczy s elváratai indítvány helyett interpellatív intézkedést volna is a miniszterelnökhöz, ily felelet után az indítványt mégis meg kellett volna tenni. Vagy Ghiczy Kálmán képviselő úr tévedett, midőn a miniszterelnök úr szavait ekként idézte, vagy én tévedtem, midőn annak szavait úgy értettem, hogy a cím kérdésének leglényegesebb részeire sikerült már a megállapodást kieszközölni, csak némely kevésbé lényeges pontok vannak még elintézetlenül és míg ezek is tisztába nem hozhatók, interpellatio nélkül ő a dolgot föl nem hozhatta; s a félig befejezett tárgyat a ház élébe nem terjeszthette. Ismétlem tehát, hogy miután kiindulási pontunk különböző, miután abban, hogy a közös miniszterek magukat birodalmi minisztereknek, de nem osztrák birodalmiaknak nevezik, oly súlyos veszélyt nem látunk, mint az indítványozó urak, hogy e miatt a delegáció működésének megállítását és ennek következtében a jövő évi költségvetés megállapításának lehetetlenné tételét indokoltak, igazolhatónak tekinthetnénk, nincs egyéb hátra mint szavazat által dönteni el az ügyet, melyre nézve indítványomat a t. háznak ajánlom. (Élénk helyeslés.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése nov. 14-én.

Elnök a következő irományokat mutatja be: Eszterházy I. gróf lemond a delegationalis tagságról.

Ghiczy Kálmán előlegesen bejelenti a háznak, hogy gróf Bethlen Gábertól táviratot kapott, melyben ez tudatja, hogy a delegatióbani részvételtől szintén lemond. Nem tudja elfogadtatni-e bejelentése folytán a lemondás. (Nem lehet.)

Két új póttag választatik.

Schwarz Gyula megválasztott képviselő bemutatja megbízó levelét. (Éljenezés a baloldalon.)

Az állandó igazoló-bizottsághoz utasittatik.

Hosszú József az Erdélynek Magyarországgal unioja iránt tegnap beadott törvényjavaslatra vonatkozólag egy új törvényjavaslatot nyújt be, kérvén annak kinyomtatását és a miniszteri törvényjavaslatlalt leendő együttes tárgyalását. E törvényjavaslatban nem kíván egyebet, minthogy az 1848. pozsonyi V. t. cz., mely Magyarország választási törvényét tartalmazza: Erdélyre is terjesztessék ki. (Helyeslés.)

Kinyomtatása és szétosztása után az osztályokhoz utasittatik tárgyalás végett.

Napirendre térvén a ház: olvastatik a Ma-

gyar-, Horvát-, Slavon- és Dalmátországek kiegyezkedése iránti póttörvényjavaslat.

A törvényjavaslat elfogadtatván, a förendi-házzal leendő közlésével Bujanovics Sándor helyettes jegyző úr bizatit meg.

A napirend második tárgya — a belügyminiszterium költségvetése — vétetvén tárgyalás alá.

Elnök fölvetvén a kérdést, a pénzügyi-bizottság jelentésének 2-dik pontja elfogadtatik.

Az erdélyi fökormányzásokra vonatkozó tételnél Tisza László a pénzügyi bizottság jelentésében e szavakat: „csak is addig stb.” óhajtaná beiktatni.

Zeyk Károly megjegyzi, hogy ha a fökormányzások meg is szüntettetik: annak teendői a miniszteriumra fognak hárulni, s így a hivatalnokokat akkor sem lehet elbocsátani, s ennél fogva nem lehet kimondani, hogy akkor megszűnik fizetésük.

A szerkezet elfogadtatik.

A kolozsvári földtehermentesítési alapigazgatóság és a hozzá tartozó számvéviség cziménél szót emel

Hilibi Gáál J.: megszavazná az összeget, ha az igazgatóság czélszerűen működne. A hivatalnokok számának emelése sem vet ez ügynek véget Erdélyben, míg a pénzügyminiszter el nem hártja azon akadályokat, melyek az ügy bevezetését mindaddig hátráltatják.

A pénzügyi-bizottság véleménye elfogadtatik.

A szabad kir. városok költségei cziménél Deák Ferencz rövid indoklás után következő indítványt terjeszt elő:

Szólittassék fel a belügyminiszterium és a p. u. bizottság, adjanak javaslatot aziránt, mikép lehetne az említett nem kir. városok költségeit pótolni, a nélkül, hogy azon összeg, mely a kir. városok hasonló költségeire mulhatlanul szükséges, meg ne esorbittassék.

Elnök szavazás alá bocsátván a kérdést: Deák F. indítványa elfogadtatik.

Az általános közigazgatási költségek rovatánál

Besze János megilletődéssel olvasta, hogy az erdélyi bujasesenyes betegek gyógyítására 42,000 frt van előirányozva. (Eláll! eláll!) A jövőre nézve e tételt elhagyatni óhajja, mert azért vannak az egészségügyi orvosok, hogy az ily betegségek megátoltassanak.

A szerkezet elfogadtatik.

A képviselőház ülése nov. 16-kán.

Napirenden van az államköltségvetés tárgyalásának folytatása; az igazságügyminiszter budgetére került a sor.

Az egyes tételek a pénzügyi-bizottság javaslatai szerint változás nélkül elfogadtatnak mindvégig, helyenként azonban rövid viták támadnak.

Bobori Károly a bíróságok személyzetéről kérdi: miért vétetik alapul a mostani szervezet, midőn az új polgári perrendtartás már megállapított? Tette a miniszter ennek életbeléptetése iránt intézkedést.

Horváth Boldizsár igazságügyminiszter, nem vehette a budget alapjául azt, mi még nem létezik, hanem a fennálló status quo t; különben megnyugtatlansul mondja, hogy éppen mára hívott egybe enquétet annak megvitására, miként vitesek keresztül az új szervezet; mihelyt ez iránt a javaslat kész lesz, új budgettel fog a ház elé lépni. De már ez évben az életbeléptetés nem eszközölhető, hanem csak jövő évi február, vagy márczius hóban.

Bobori Károly e szerint úgy látja, hogy a mostani hivatalnokok ideiglenesek, s mert ilyeknek, nem találja helyesnek, hogy mégis fölemeltetik fizetésük; az ellen is kifogása van, hogy a hétszemélyes közt különbség van a fizetések közt.

Horváth Bold. igazságügyminiszter nem azt véli a bírák fizetésénél szem előtt tartandónak, ideiglenes-e, vagy végleges, hanem, hogy méltányos, elégséges-e. (Helyeslés.) A szerkezet megmarad.

A nagyszabedű törvényszék tételénél Várady Gábor, hivatkozva, a szintén megszüntetendő kerületi táblák iránt hozott határozatra, kívánja, hogy e törvényszékre is csak ideiglenesen, csak fennállása idejére szavazzassék meg a költség, mit Horváth Boldizsár igazságügyminiszter különben is úgy értetnek jelent ki; a határozat tehát kimondatik.

Halmossy Endre a vidéki váltótörvény-széki bírák fizetése érdekében szólal fel; ez még 1848 előtt szabatott 1200 frtra, s most is annyi a változott körülmények dacára. Az igazságtalanság annál nagyobb, mert még a megyei törvényszékek ülnökeinek fizetését is fölemelte a belügyminiszter; kéri tehát a vidéki váltótörvény-széki bírák fizetését 1500 frtban megállapítani.

Horváth Bold. igazságügyminiszter magáévá teszi az indítványt, s ajánlja, hogy a ház e méltányos kívánságnak eleget tegyen, annál inkább, mert az egész többlet összesen csak 3000 frtra rug.

Elnök a kérdést felteszi, de a többség az indítványt elveti.

Hosszabb vitát idéz elő az erdélyi városok segélyezése.

Simay Gergely előre bocsátva, hogy ez a

nem mind sz. kir. városok, hanem taxális, továbbá nemes városok; a kiszabott segélyt kevésnek találja; továbbá a felosztást bizonyos kules szerint kellett volna eszközölni. Nagyobb segélyt kér legálabb Szamosujvár és M.-Vásárhely részére.

Berzenczey László nem érti, hogy kaphat Kolozsvár többet, mint Maros-Vásárhely, mikor nem nagyobb, Szamosujvár is csak 2000 frtot kap, míg a kisebb Fejérvár 6000 frtot. Kéri, ne gazdálkodjanak e tételeknél.

Papp Zsigmond felvilágosítja, miért kap Kolozsvár többet, mint M.-Vásárhely; mivel annak 17,000 lakosa van, ennek pedig csak 4000. Egyébiránt ő elvileg ellene van mindezen segélyezésnek, mert a kir. városi jogokat úgy kapták az illető helyek, ha kimutatták, hogy megbírák a költségeket; ha meg nem bírák, ne legyenek szabadalmak.

Csiky István 100,000 frtot indítványoz az erdélyi városok részére megszavazni, de indítványa el nem fogadtatik s a szerkezet marad, ugyisintén a többi pontoknál mindvégig.

Egy román felhívás fegyverkezésére.

A román nemzet fegyverkezésére való felhívása a bukaresti „Perseveranza” szerint hű fordításban eként hangzik:

„Az ország fegyverre szoltitása elhangzott! Ébredjétek, oh románok! — közeledik az óra, midőn Románia nagy lesz; fegyverkezzétek, oh románok! — Ébredjétek, oh románok, mert a szabad és nemes intézvénnyek pajza alatt, mely minket ma védi, a mult elpuhultságának el kell tűnnie, s a nemes vér pezsgő áramlatának más életet kell a lélekbe lehelnie; azon lélekbe, — mely széttevére a rabszolgaság lánczát, most a szabadság szentelt lángjánál melegszik. — Ébredjétek, románok! és lássátok, hogy atyáink Istene a keserűség napjai után miként készít elő az öröm napját; miként változott át a borzasztó szárazság jótékony bőséggé; mily büszkén és diadalmasan lép be jogosság s szegények gunyhóiba, miként emelkedik fel a románok faja a romlottság mélységéből, melybe a külföldi idegenek és a belföldi árulók vetették. Ébredjétek, oh románok! s emeljétek kalapot azon nemzetek előtt, kiknek áldozata egy égig érő pyramist emelt; nézzétek és csodáljátok Olaszországot; nézzétek és csodáljátok Görögországot s Leonidas utódjait, és bójtöljétek, mint a hogy talvay ők is bójtöltek 7 napig, hogy kandiati testvéreiknek fegyvereket adhassanak; foszszátok meg magatokat, oh románok, egy pillanatra még a kenyértől is, hogy lelkeiteket a nemzeti becsület, méltóság és függetlenség szent ambróziájával táplálhassátok.

„Igen, oh románok! fegyverkezzétek, hogy készen legyetek, ha a baza hívni fog titeket; készek levén érette hősileg meghalni, hogy büszkén és tiszteletben éljen. — Nem halljátok a martírságra jutott Erdély sóhajait és nyögését? fegyverkezzétek, oh románok, mert a Kárpátokon túl testvéreink és ellenségeink is vannak; a testvéreknek testvéri kezet nyujtandunk, de fegyvereset; az ellenségek, a magyarok ellen kardunk élet fordítjuk, s ha ez megfördött a magyarok tisztátalan verében, akkor talán megemléskzik ez Mihályról és Istvánról, megemléskzik 1848-ról; akkor tudni fogja, hogy, habár a románok és a magyarok emberek is, a román a latínoak nemes és polgárisodott fajához tartozik, míg a magyar vad és észnélküli mongol.

„Fegyverkezzétek románok! hogy egy nagy, szabad, független Romániát alapítsunk, melynek törvényei alatt mindenki nagylelkű védelmet és oltsalmat találjon, s melynek határait minden ellenség, mely azokat átépni merészkednék, vagy szegényen legyen kénytelen elhagyni, avagy ez ellenség holttesteinek halmaza fogja földjét trágyázni!”

Megjegyzendő, hogy e tüzes lap az osztrák-magyar birodalomból már kitiltatott.

Utasítás

az Erdélyben felállított külön urbéri bíróságok számára a birtok-szabályozási perek körüli eljárás tárgyában.

Az országgyűlés mindkét házától nyert felhatalmazásom s ő cs. és apostoli kir. Felségének 1868. évi febr. hó 28-án kelt legmagasb jóváhagyása alapján, az Erdélyben felállított külön urbéri bíróságok által az urbéri perekben követendő eljárásra nézve a következőket rendelem:

I. Fejezet.

Általános határozatok.

1. §. Az urbéri törvényszék hatásköréhez tartozik: az egykori földesurak és volt jobbágyok között fennállott urbéri kapcsolatból származó birtokszabályozási s ezzel kapcsolatban a tagosítási és arányosítási perek elintézése.

2. §. Az 1-ső §-ban érintett, már megindított perek ezen utasításban foglalt szabályok szerint tovább folytatandók.

Jövőre azonban a tagosítás mindig elrendelendő: ha a tagosítást kérelmezők birtoka együtt vére a tagosítandó határ területének legalább felét képezi.

E határozat kiterjed a végrehajtással még nem foganatosított azon ügyekre is, melyekre nézve

a tagosítás eddig azon okból tagadtatott meg, mert a kérelmezők birtoka a határ két harmadrészét nem képezte, vagy mert a kifizetve volt zárhatár-idő alatt kereset nem adatott be.

3. §. A birtokszabályozási pereket a volt földesuraság, vagy ott, hol közbirtokosság van, a közbirtokosok kötelesek az urbéri törvényszék által megszabott határidő alatt megindítani, kivételnek a tagosítási és arányosítási perek, melyek megindítása (az elsőre nézve a 2-dik §-ban meghatározott feltétel mellett) a felektől függ.

4. §. Az urbéri törvényszékek kötelesek működésük megkezdésekor az eddig vezetett lajstromok és a törvényhatóságoktól megszerzendő adatok alapján a kerületükben fekvő összes helységek-ről oly táblás kimutatást készíteni, mely azt, hogy a birtokszabályozás, mely helységekben hajtottat végre, mely helységekben van folyamatban és mely helységekbe nézve még meg sem indított, pontosan kitünteti; e kimutatás az ügyek állapotához képest pontosan vezetendő.

E határozat foganatosításáért különösen a törvényszék elnöke felelős.

5. §. A 4-dik §-ban érintett helység-lajstrom alapján az urbéri törvényszék mindazon községekre nézve, a hol a közlegelő elkülönítése, az erdei és nádlási haszonvételek rendezése iránti per még nem indított meg, a volt földesuraság, vagy a hol közbirtokosság van, ennek számára még egy rövid határidőt tűz ki, mely alatt a fennírt szabályozás iránti kereset, vagy netalán észrevételeit benyújtani kötelek.

E határidő sikertelen lefolyása után a törvényszék a késedelmes földesuraság vagy közbirtokosság költségére és veszélyére hivatalból gondnokot (curator ad actum) nevez ki — és azt a per haladéktalan megkezdésére utasítja.

6. §. Az 1854. június 21-diki, az urbériség tárgyában kelt legfelsőbb rendelet, valamint az érvényben levő más rendeletek és korábbi urbéri törvények, a mennyiben ezen utasítás határozataival nem ellenkeznek, továbbra is hatályban maradnak.

7. §. A polgári perrendtartásnak az eljárásra, bizonyításra, jogorvoslatokra vonatkozó minden szabályai, melyek ezen utasításban foglalt határozatokkal, s a bel- és igazságügyi miniszteriumok által 1868. évi márczius 11-én kibocsátott rendelettel nem ellenkeznek, a birtokszabályozási, tagosítási és arányosítási perekre is alkalmazandók.

8. §. Az urbéri törvényszékek kötelesek azon helységekbe vonatkozólag is, a hol sem tagosításnak, vagy arányosításnak, sem közlegelő-elkülönítésnek, erdei vagy nádlási haszonvételek rendezésének helye nincs, hanem csupán oly egyes perek forognak fenn, melyek az 1854. június 21-én kelt legfelsőbb rendelet I—IV. fejezetei alá tartoznak, ezen perek letárgyalására, s a szükséges nyomozások teljesítésére, a 19. §-ban érintett bírói köldötteket kiküldeni.

E megbízás oly tagokra is ruházható, kik más urbéri szabályozási perekben teendő nyomozásokkal meg vannak bízva. A megbízottak oda utasítandók, hogy ezen egyes perek letárgyalását lehetőleg azon időköz alatt végezzék, mely a szabályozási előmunkálatok teljesítése közben szabadon marad.

A helyszínen eszközözendő tárgyalás és nyomozás, ha azt egyik fél sem kívánja, mindazon helységekbe nézve elmaradhat, hol azt az egyes perek csekély száma és a vitás kérdések természetéből kifolyólag nem teszi.

Az ily egyes perekben hozott ítéletek a királyi táblához, s innen — még két egyező ítélet esetében is — a királyi hétszemélyes táblához szabadon felebezhetők.

9. §. Ha a bírótól és oly ügyekre nézve válik szükségessé, melyek az urbéri bíróságok hatásköréhez tartoznak: e jogot az igazságügyi miniszter gyakorolja.

10. §. Szintugy, ha az urbéri vagy más bíróságok közt hatáskörükre nézve összetűződések merülnek fel: az igazságügyminiszter dönt.

Ha pedig ily összetűzés az urbéri bíróságok és a közigazgatási hatóságok közt forog fenn: az igazságügyi és belügyi miniszterek közösen határoznak.

11. §. A közigazgatási hatóságok által urbéri ügyekben ideiglenesen tett intézkedések az urbéri bíróságok jogérvényes határozatai végrehajtásáig fennmaradnak, ugy szintén érintetlen marad a közigazgatási hatóságoknak az 1854. június 21-diki legfelsőbb rendelet 86-dik §-ában meghatározott joga is. (Folytatjuk.)

Törvényhatósági élet.

Belső-Szolnokmegyéből. Dézs, novem-ber 17. 1868. — Tegnapra ismét soron kívüli gyűlésre valának meghíva Belső-Szolnokmegye állandó képviselő választmányának tagjai.

A meglehetően szép számmal összegyűlt tagokat szívesen szavakban üdvözlő köziszeletben álló főispánunk, örömet nyilatkozta a felett, hogy valahányszor a megye és haza ügyeiben tanácskozássra összehívni alkalma van, a t. tagok részéről a részvétnek és érdekeltségnek ily örvendetes jeleivel találkozik. Főoka ezen rendkívüli gyűlés összehívásának a házadó kivetése tárgyában intézendő felebbesések tárgyalására az 1868-dik XXII. tör-

vényezik 36 és 57-dik §-ai értelmében alakítandó adókerületi állandó felszámolási bizottság rendes és helyettes elnökének, mint szintén az ugyanazon évi XXVI dik t.-ezik 32- és 33 dik §-ai folytán felállítandó jövedelmi adót kivétő bizottság 2 rendes és 2 póttagjának s egy megyei törvényszéki ülnöknek megválasztása.

Legelőbb is felolvastattak a mult gyűlés óta leérkezett, újabban szentesített törvények vagy is inkább azok czimeik egyszerű felolvasása után felolvastaknak tekintettek, úgy az urbéri törvény-székek számára leküldött utasítás is.

A fejadó megszüntetése iránti feliratunkra azon válasz érkezett, hogy ez iránt a szükséges intézkedések folyamatban vannak.

Felolvastattak továbbá a bajor consuleg fel-állítást, a nyugalmazott katonatiszteknek törvény-kezési tekintetben a polgári hatóság elébe tartozá-sát, s a bélyegjegyek használatát s a bélyeg csön-kitások esetében felveendő leletek ki által készitét tárgyzó rendeletek. Ezen leletek felvételével az igátok, s a járásbírák és szolgabírák bizat-tak meg.

Gyakran fordulván elő azon szomorú eset, hogy a községi előjárók a nép boszújának, vagy is inkább a rossz emberek általi felgyújtásnak van-nak kitéve: Dobokamegye kezdeményezését tudtul adó főkörmányszéki felszólítás folytán határozattá vált, hogy a megye minden helysége falusbíráinak vagyona biztosítsassék, a biztosított összeg maxi-muma a 2000 frtot feljül nem haladhatván.

Mezei Makab törvényszéki ülnök jelentvén az urbéri törvényszékhez pótlulni minőségben kine-veztetését, felmentését kéri s búcsuját veszi. El-ismerés nyilvánítása mellett felmentetni határoz-tatott.

A királyi pénzügyi igazgatóság felszólítására elhatározott: hogy a megye minden helységének lakói, bár különböző adókerületekhez tartoznak is, felebevezéseiket a ház- és jövedelmi adót illetőleg a szolnokmegyei felszámolási bizottság elébe ter-jesztendik. (Vége következik.)

NAPI HIREK.

= Királyné ő Felsége nevenapját váro-sunk ünnepélyes isteni tisztelettel ülte meg, melyen a hivatalos festültek s katonatiszti kar teljes dísz-ben vettek részt.

= Városunk képviselőtestülete mult szerdán tartott ülésén határozattá emelte, hogy a bor szállító minden vederért 10 kr vámot, s a városnak ismét 10 krt tartozik fizetni, minden bor-áru ezenkívül vedrőért 32 krral adózik. — To-vábbá a légszusz-világítás létesítése érdekében bi-zottság küldetett ki, melynek elnöke b. Jósika La-jos ő nmga, jegyzője Finály.

= A szász nemzeti egyetem közelebbi tiléseiben szorosan keblü ügyek fordultak elő. A nov. 14-iki ülésen a nemzeti pénztár állása is szü-nyegre jött, s elterjesztetvén az 1867-dik évi ki-mutatás, kitént, hogy a pénztár azon év végén 1.288.461 frt 95 krral rendelkezett, s az azelőtti évhez képes 72.740 frttal gyarapodott. Ugyanez ülésben egy deputatio küldetett ki a Talmács fin-székekkel fennforgó ügy elintézésére, tagjai Dörr és Leonhard.

= A kolozs, torda- és dobokamegyei izraeliták megválasztván — mint már említük — képviselőjükl Rosenberger Mátyás, azon este az e választás keresztülvitelére kiküldött kormánybiz-tosnak főispán b. Bánffy Dániel úrnak fáklyászenét rendeztek, midőn ő mlgát a választók nevében Rosenberger Albert az unit. collegium egyik növen-déko üdvözlé.

= Az arad-alvinczi vasútvonal — mint írják — 10—14 nap mulva a forgalomnak átad-ható lesz.

= Ma az olasz inségesek és schweiczi károsultak javára „Tell Vilmos” nagy opera kerül színpadra a közönség részvételét.

= Alsó-Fejérmegye az ürességen lévő hivatali helyek betöltése, és az előkerült megyei ügyek elintézése tekintetéből rendes évnegyedes bizottmányi gyűlést folyó év december 2-án tar-tandja Nagy-Enyeden.

= Bem-szobrára adakoztak a szer-kesztőség ivén: Hajós János 2 frt, Harsányi Jó-zseff 1 frt, Szász Domokos 4 frt, dr. Fischer Lajos 2 frt, Pávai Antal 1 frt, dr. Szűcs 1 frt, Szabó Ádám 1 frt, Velics Károly 1 forint, Szombathelyi Gusztáv 1 frt. Összesen 14 frt o. é., mihez adva a lapunk 129-ik számában közölt adományokat 27 frttal o. é. — egész összeg 41 frt o. é.

= Kézdi-Vásárhelyt e hó 13-án gyen-ge földingázt érezték. — Ugyanonn egy J. D. nevű mézárász borzasztó tetűről értesültünk, ez sa-ját fia szívébe kést szúrt; a fiú azonnal szörnyet halt, a gyilkos apa pedig elfogatott.

= Balázsfalváról a közlekedés rosasá-ga miatt panaszkodnak, mely oly fokon áll, hogy egy M.-Vásárhelyt feltett levél három nap mulva ér el Balázsfalvára, egy távsürgőny pedig éppen négy napot kíván. — Nem egészen értjük.

= Vajda-Hunyad várának újonnan való helyreállításával Schulez Ferencz pécsi építész bizatott meg. A munkához már közelebb hoz-zá látnak, s az egész télen át megszakítás nélkül folytatják.

= Egy felszólítást vettünk Dézsaknáról a szabadságharc alatt elvérzett azon bányászok sírköve érdekében, kik örökalmukat Zalathnától nem messze Preszaka falu határán jelöletlen göd-rökben aluszszák. Az ügy lelkes felkarolója Tég-lási Károly, ki mint olyat, ki legkönnyebben esz-közölheti, zalathnai kőbányag Oelberg Frigyes urat szólítja fel a sírkövek gyűjtés útjánai létesitése-re; s mi hiszszük, hogy Tég-lási úr tudta, kihez intézi szavát.

= Ismét egy fiatal író ad életjelt vá-ro-sunkban: Karvázy József, kit közönségünk már néhány tárczáikból is ismerhet, előfizetést nyit „Beszélyek és életképek” czimú művére. A mű decz. 20-án jelenik meg, ára 80 kr. Az elő-fizetési pénzek irónak Kolozsvárra küldendők.

= „Első osztrák-magyar bányászati sorsjáték” czim alatti hirdetemnyre vonatkozó-lag, a t. cz. közönséget ezen, maga nemében egyet-len sorsjátékra annál inkább tartjuk kötelességünk-nek figyelmeztetni, minthogy minden egyes sors-jegy nemcsak tetemes nyereményre nyújt reményt, hanem csekély árát, — a műkereske-désben divatozó árákhoz képest, — már művészi ékes felruházása által bőven kárpótolja.

= Kérelem: A „Magyar Polgár naplóra” ivtartóit tisztelettel kérem, izeket minél előbb be-küldeni, hogy a szétküldésben pontos lehessenek. K. Papp Miklós.

= A horvát országgyűlés f. hó 16-án nyílt meg, s a kiegyezés tárgyában lejött királyi leiratot lelkesülten fogadta. A törvényhatóságok nagy része bizalmi szavazatot küldött fel.

= A „Federatione” szerint Dobransz-kyra két ismeretlen tettes rálött. Az, mivel e hirt kommentálja, mutatja, hogy e lap mire nem képes a rágalmazás terén sülyedni: „Ezek a magyarok erkölcsi fegyverei, jegyzi meg a „Fed.” „Nem vagyunk biztosak, holnap, holnapután a mi képví-selőinket is nem ütke-e föbe, a mint kijönnek az országházból.” (E hír merő kóhalmány.)

= Pozsonyban mult szerdán nagy tanács-kozásra gyűltek egybe a panszláv vezérlefiak. Szerettek volna valami programfélért megállapi-tani, melylyel nyilvánosan szerepelhessenek, de eb-ben saját közönyük szerint is nem tudtak meg-egyezni. Megelégedtek tehát egyelőre azzal, hogy a Francisci úr „Pest Budinski Vedomosti” és Bo-bula „Slovenske Noviny” hírlapjai közt eddig folyt versengést „a nemzeti ügy érdekében, minden igaz szláv nagy köszönete mellett” kiegyenlítették. Miről folytak különben még tárgyalások, minő eszmék penditettek meg, arról a résztvevők határo-zata szerint semmit sem szabad nyilvánosság elé hozni. Csak a megtörtént békekötés jelentenek a közönségnek, a többitől — mondja a „Zukunft” — majd tanuskodnak a teendő lépések. — Meglátjuk tehát.

= A roulette bankok kezdenek szerepelni. Pesten a minap ugrasztottak szét egyet. Városunk-ban is szándékoznak így tenni. Aradon már exe-kuáltak, s ott találták az asztal körül magát a rendőrbiztost is. Szerezte a biztos tudomást.

= Egy nagy katolikus politikai napi lap fog a jövő évtől kezdve megjelenni, melynek ezéja a püspöki kar javaslata alapján s a Deák Ferencz által formulázott mód szerint a katolikus egyház autonómiájának jövő-re határozottabb külös alakot és szervezetet adni, melybe a különböző árnyalatu kath. politikai lapok be fognak olvadni. (E hírért a „Hirnök”-öt illeti a felelősség.)

= Megküldetett szerkesztőségünkhez a debreczeni kertészeti egyet. falkolójának az 1848-dik évi őszi névsora és árjegyzéke. Kitént belőle az iskola gazdagsága és a jutányos ár.

= Az új polgári perrendtartás számos előkészülettel igényel, különösen a bírósági szerve-zet dolgában. Ez okból, mint írják, az igazságtgy-miniszter nagy enquete-t bívott egybe ezen kérdés megvitatása végett, melyben részt veendnek az or-szágbíró, kir. személynök, a felső és alsó ház több tagja a minisztérium képviselői, ügyvédek stb.

= Ősi szokás a pozsonyi izraelita hitköz-ségnél, évenként „Mártonlud”-dal tisztelegni a ki-rályi udvarnál. Ez évben is megjelent a küldöttség Bécsben Schreiber Jonas, Bettelheim Fülöp községi előjárók és dr. Stern Mór képviselőtag személyé-ben, Bécsből pedig Gődöllőnek veszi utját ott is megteendő hódolatát, mely bécsi lapok szerint nagy fejtörésbe került ez uttal a jó polgártársaknak. A körülmények ugyanis úgy hozták magukkal, hogy a király e nagy napon Bécsben, a királynő Gődöl-lőn mulatott; kérdést intéztek a minisztériumhoz is, mi tevők legyenek, de a válasz nem jött meg elég korán. Végre a mai kiegyenlítési eszmék be-folyása alatt rájöttek a dualisticus megoldásra, be-mutatván Bécsben és Gődöllőn is a kövér aján-dókat.

= Pestvárosa alpolgármesterétől Kada Mihály tanácsnok választott meg. Ez által, úgy mondják, a képviselőtest s a főváros „magyar” pártja győzött és pedig tulnyomó erővel, mitűn Kada Mihály 129 szavazatot nyert, ellenfelei pe-dig: Kammermayer és Gerlóczy alig 20—30 sza-vazatot.

= A hadsereg hátultöltő fegyverei ügyé-ben a közös belügyminiszter e hó 25-ét tűzte ki véghatárnapul, melyen Werndl gyárosnak a szállítást meg kell kezdeni. Werndl folyamodott halasz-tásért, mely valószínűleg megadatik neki, miúta

kimutatta, hogy az eddigi mulasztást amerikai gé-peinek elmaradása okozta; ezek azonban már meg-érkezvén, a munka kezdetét veendi.

= Az aradi vértanúk emléksobrára eddig begyűlt összeg az utolsó kimutatás szerint össze-sen 29.556 frt és 5 arany.

= A katonaságnál egy új, bár nem nagy reformot hoztak be a díszőrségek dolgában. Nagyon megszorítva levén a zászlóalj alatt tett-leg levő legénység száma, hogy a gyakorlatok ne akadályoztassanak, jövőre csak a legmagasb sze-mélyiségek, ugyisintén a hadtűgyminiszter, parancs-nokló tábornokok és dandárnokok kapnak tisztelet-őrséget, ezt is csak nappal, úgy, hogy két ember elegendő.

= Deák Ferencznek Lavaleye francia író által megírt életrajzát a „P. N.” szerint Szász Ká-roly magyarra fordítja.

= Kivonat a Kolozsvár sz. kir. városá-ban 1868-ki szept. 18-án megűlt keleti marha-vész következményeiről, azon évi novemb. hó 19-ke estéig bezárólag: Járványos 28 udvaron s 2 mező-részen megbetegült 157 darab. Ezekből meggyö-gyult 52 drb, elhullott 97 darab, lebunkóztatott 3, van beteg 5. A járványlepte marhalétszámból van még gyanus 18. A veszteglési időt kiállott gyanu-sokból fölmentetett 31 db. Kolozsvárt, november 20. 1868. Filep Samu, id. polgármester.

Kimutatás

a tordai kisegítő pénztáregylet 1868. évi aug. sept. és oct. havi forgalmáról.

Bevétel:

Pénztármaradék július hóról	759 frt 68 kr.
Havi rendes és rendkívüli beté-telek	9329 „ 96 „
Könyvnyitások	17 „ 15 „
Kamat, provisio és váltódíj	743 „ 15 „
Bélyegdíj	34 „ 90 „
162 tag által visszafizetett kölcsön 31,853 „ — „	
A bevételek összege: 42,737 „ 69 „	

Kiadás:

160 váltó mellett kölcsön	36,128 frt — kr.
Összes kezelési kiadás	66 „ 21 „
Bélyegre	34 „ 90 „
Tőke visszafizetés	5907 „ 58 „
Pénztármaradék	601 „ — „
A kiadások összege: 42,737 „ 69 „	
Wolf Gábor, Májai István, Harmath Kristóf, igazgató. könyvvizetők. pénztárnok.	

Nemzeti színház.

Nov. 18-án: Vörösmarty Mihály, el-hunyt koszoszt költőnk halála emlékeztetére, a nagy irodalmi apostol „Vérnász” czimú 5 felvonásos tragoediája adatott. Mint drámai költemény, mindenesetre halhatatlan e mű, s irodalmunk terén egyetlen a maga nemében, azonban bir e genre mindazon sajátságaival, melyek a sikeres színpad-alkalmazást fölülte nehezé, de nemcsak, hanem lehetlenné is teszi. Innen van az, hogy még ed-dig magyar színpadon nem kísértetett meg előada-tása, noha, mint olvasmány, nemcsak keresett, de meglepő szép is. A színpad az események, és jel-lemek hazája, hol a folytonosságnak csak egy pil-lanatnyi megszakadása is untató köddé változik. Már pedig a „Vérnász,” mint színpadi mű, nem ment ezen hátrányoktól. És ez a dolog természetéből foly, mert szerzője jobban megteremté azt, mint hogy az egyszerű rövidítések rajta meg ne látszanának, másfelől nem böseit, sem ama gyö-nyörű, de hosszú monologokat nem szánta színházi közönségnek. Az is tagadhatlan azonban, hogy vannak hálásan szenirozott részletei, melyek nem téveszték a hatást, mint például a 4-dik és 5-dik felvonásban is, de legtöbb helyt meszeszerű s a Shakespeare „Téli regéjét” juttatta eszünkbe, mely szintén becsesebb olvasmány, mint minő ér-dekes színmű.

Az átdolgozásra Kovács Gyula, lehetőségig nagy figyelmet fordított. És nem is lehet sok ki-fogásunk ellene. Legszükségesebbnek tartanók, pár terjedelmesebb monolog mellőzést, melyek bármínő szépek is, a színpadi események folyamára lan-kasztólag hatnak. Mindezt azonban feledtette az emelkedett költészet melege, mely mindnyájunkat áthatott, s a szép drámai nyelvezet, miben Vörös-marty annyira erős, hogy színiradalmunkban olyat aligha mutathatunk fel. Meg vagyunk győződve, hogy Kovács is a tragoedia ezen előnyeit tartá szem előtt a szenirozásnál, s az alkalmasszerűség, valamint az újdonság mellékes czél volt. A komoly kérvés mindenesetre elismerést érdemel, s aján-ljuk, minél több kísérleteket tegyen e téren. Ott van például hat elfeledt magyar tragoedia a jeles tudós és költő, Bolyai Farkastól. Majdnem minde-nik szép s gondosan összealkotott, de színpadi ha-tás nélküliek. Bármelyik megérdemli az átdolgozást, sőt nagy haszna lenne azáltal a színiradalomnak, míg így parlagon hevernek, holott annál többre érdemesek, mintsem örökre a feledés leple alatt maradjanak.

A „Vérnász” egyike volt a legkikerültebb előadásoknak e saison alatt. Majdnem kivétel nél-kül a szereplők mindenike tanulmánytárgyává tette szerepét, mindent elkövetett a legjobb eredmény biztosításáért. Meglepő erélyt fejtett ki Kovács

Gyula, a Telegdi szerepében. Meglátszott játéka-n, hogy hosszasan tanulmányozta a nagy költő ezen művét. A gyűlölet perczeiben úgy, mint a remény-telen szerelem kétségei között hű kifejezést adott a költő érzelmeinek. Mindvégig erővel, hatással játszott. A közönség többször megtapsolta. Ugy Szépnét (Lenke) is, ki, noha szerepe nem volt épen leghaladatosabb, azt érzéssel játszotta le s művészi alkotása által érdekessé tette. Ki kell emel-nünk még Takácsot (Tanár) és Priellet (Kolta) ku-lönösen utóbbi kitént jól játszott a 4-dik és 5-dik felvonás azon jelenetében, hol Telegdi előtt, mint nyers, makacs rabló, majd pedig, midőn Lenke előtt, mint testvér áll.

Nov. 19-kén: „Szerelmes kántor,” ope-rette, Alaga Gézátl és „Eljegyzés lámpa-fény-nél.” Előbbi, mint új operette, nem nagy dícsőséget aratott, s úgy hiszszük, ezuttal le is élte magát színpadunkon. Utóbbiban a főszereplők a Szilágyi-pár és Darai Károlyina avatott kezeik közt voltak. Meglátszott az előadáson, mert az tel-jesen sikerült. Megemlítiük még Kúrti Ida kezdő énekesnőt, ki ma először lépett föl nagyobb sze-repben, mint Lizi. Bár játéka-n meglátszottak a kezdet nehézségei, hangja élvezhető és mondhatni kellemes.

KÜLFÖLD.

A „Moniteur” megemlítvén a „Gaulois” ellen intézett törvényes keresetet, ez utóbbi lap által köz-ölt híreket, mintha valamely complot vagy össze-eskülvés fedeztetett volna fel, merő kóhalmányok-nak nyilatkoztatja.

Berlin, nov. 17. A budget viták folytában a pénzügyminiszter úgy nyilatkozott, hogy gr. Bis-marck decz. hó elején jövend Berlinbe. A pénz-ügyér határozottan ellenzé Lasker indítványát, hogy t. i. a szövetség bevételei szaporíttassanak és egy-idejűleg Poroszországban az adók szállíttassanak le.

Szt.-Pétervár, nov. 17. A katonai értekezletnek tegnapi tartott zárlatában egy jegyzőkönyvet írtak alá, mely — állítólag — a jövőben kötendő nemzet-közi szerződéseknél alapul fogna szolgálni.

London, nov. 17. A vidékről érkező táviratok szerint a választásoknál majd mindenütt a szabad-elytek győztek. Magában Londonban a választá-sok eredménye így áll: 39 szabadelyt és 22 con-servativ választott meg. A megválasztott szabad-elytek közül hatan a mult ülésszakban a conser-vativekhez tartoztak volt.

Bukarest, nov. 16. Károly fejedelem Bratiano egyik birtokáról tegnapi Bukureszbe visszatért. A „Rumanul” szerint azon esetre, ha a párisi szerző-dés valóban revideáltatnék, Oroszország szinte kö-vetelhetné a reá nézve kellemetlen feltételek mó-dosítását.

A „Journal des Debats” bízottleg a közvéle-mény kipuhatolása végett, utolsó bulletinjében a következőket írja: Hohenzollern Lipót herczeg je-löltséget a spanyol trónra, melyet Prim annyira ellenez, Serrano tábornagy épp oly élénken pártol, és Poroszország már vérmes reményeket táplál az eredmény iránt. E körülménynek tulajdonítható, hogy Vilmos király bizonyos urnak nem csekély bámulatára, trónbeszédében oly kedvezően nyilat-kozott Spanyolország felől.

Madridi levelek nyomán a „Prov. Corr.” je-lenti, hogy Sevilla tartomány némely városaiban, névszerint Frejinal de la Sierra és Yañiarros-ban comunista mozgalom keletkezett. Mindkét helyen katonai erő vétetett igénybe. A közlemény az ez alkalommal elesettek vagy megsebesítettek számát 80-ra teszi.

Franciaország hírszerint a Bratiano-minisz-terium elbocsátását követeli, másrészt azt is mondják, hogy a szerb és román kormány között véd- s dacszövetség kötöttet, mely mellett Roma-nia, Erdély megkaparítását tűzte ki magának célul.

Folyó hó 13-dikáig terjedő madridi hírek szerint Olozaga törekvését tökéletes siker követte. Ő köztudatul a három legerősb pártot, t. i. a pro-gressistákat, unionistákat és democatákat egy ha-talmas és tömör párttá egyesíteni akarván, a há-rom párt vezéreivel saját lakásán értekezletet tar-tott, melynek eredményül a gyűlés következő ma-nifestumot bocsátott ki: „A három párt szoros köz-rehatása vérontos nélkül biztosította a forradalom sikerét. A spanyol democatia pártja lemond a köztársasági államszerkezetről, s elfogadja a mo-narchiai államformát, mint a mely alkalmas alap-nak látszik a forradalom elveinek foganatosítására a három párt egyértelmű összehatása által. A mo-narchia nem lesz többé az isteni jogból származ-tatva, s nem lesz más jogszerűsége (legitimitása) mint a népfeltség.”

Az ideiglenes kormány a cubai főka-pitányhoz táviratilag azon parancsot küldé, hogy az ottani zavargásokban való részvétel miatt egyet-len halálítéletet se hajtasson végre. E szerint a po-litikai vétések miatti halál-büntetés Spanyolor-szágban s a gyarmatokban tényleg el van törölve. Egyébiránt méltán föltehető, hogy az unio kormá-nya, az új spanyol kormány iránt nyilvánított ro-konszenznek megfelelőleg, a New-Orleansban szer-vezett fibustero vállalatokat még jókor meg fogja gátolni.

